gemeente
Weststellingwerf

Memo 0098180565

Aan:	Gemeenteraad
Van:	Controlecommissie
Datum:	7 februari 2023
Onderwerp:	Wet gemeenschappelijke regelingen

Proces
De raad heeft op 30 januari besloten de Startnotitie en de oplegnotitie Wetswijzigingen Wet gemeenschappelijke regelingen te bespreken in de algemene commissie van 13 februari 2023. Gezien de krappe tijdsplanning heeft de controlecommissie - op advies van het presidium - zich hierover gebogen en de notitie besproken. De gestelde vragen zijn beantwoord en de raadsfracties zijn in de gelegenheid gesteld hun visie in te brengen in de controlecommissie van 6 februari 2023. De controlecommissie stelt de raad voor in te stemmen met dit memo. Op 20 maart in het provinciehuis te Leeuwarden zal de heer J. (Hans) Visser als woordvoerder van de raad de bijdrage van de gemeente Weststellingwerf bespreken samen met de afgevaardigden van de diverse gemeenteraden.

Inleiding
De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is gewijzigd om een impuls te geven aan het principe van verlengd lokaal bestuur. De nieuwe Wgr is hiertoe per 1 juli 2022 in werking getreden. Doel van de gewijzigde Wgr is om de gemeenteraden beter in positie te brengen en zo meer grip te krijgen op samenwerkingsverbanden. Een aantal wijzigingen is per direct van kracht geworden en voor andere wijzigingen hebben de raden en de gemeenschappelijke regelingen (GR-en) twee jaar de tijd gekregen (voor 1 juli 2024). Bij de uitvoering van de wetswijziging moeten alle gemeenteraden van de deelnemende gemeenten betrokken worden. Om de gemeenteraden en provinciale staten te positioneren en de wetswijzigingen succesvol te implementeren, wordt nauw samengewerkt in het traject tot implementatie van de nieuwe Wgr door de griffierskring Fryslân met de GR Veiligheidsregio Fryslân en GR FUMO als de verplichte GR-en in Fryslân. De vraag is in hoeverre de gemeenteraden wensen om de sturing vanuit raden te versterken en in hoeverre de verschillende wijzigingen bijdragen aan de sturing vanuit de raden ten opzichte van de huidige situatie.

Wijzigingen Wet gemeenschappelijke regelingen
De wijzigingen zijn onder te verdelen in (1)wijzigingen die verplicht zijn en (2)wijzigingen, waarin een keuze mogelijk is.

1. Verplichte wijzigingen zijn:
   - Zienswijzeprocedure bij treffen/wijzigen regeling (Artikel 1 Wgr)
   - Aanpassen regels gevolgen uittreding (Artikel 9 Wgr)
   - Verplichting van het DB om te reageren op zienswijzen (Artikel 10 Wgr)
     Voorafgaande aan het nemen van het besluit waarover de zienswijze gegeven is, stelt het dagelijks bestuur de raden van de deelnemende gemeenten schriftelijk en gemotiveerd in kennis van het oordeel over de zienswijze, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
   - Actieve informatieplicht (Artikel 17 Wgr) – Hierin zijn keuzes te maken
   - Regionale gemeenschappelijke adviescommissie (Artikel 24a Wgr) – Hierin zijn keuzes te maken
   - Veranderingen in de begrotingscyclus (Artikel 34, 35 Wgr)
   - Het recht van onderzoek (Gemeente- en Provinciewet)
   - Onderzoeksmogelijkheden rekenkamers (Gemeente- en Provinciewet)

2. Wijzigingen, waarin een keuze mogelijk is zijn:
   - indienen zienswijze
   - periodieke evaluatie
   - burgerparticipatie
   - actieve informatieplicht
   - gemeenschappelijke adviescommissie

Visie raad Weststellingwerf
Er zijn een vijftal vragen gesteld in de oplegnotitie, welke de raad van Weststellingwerf als volgt heeft beantwoord:

1. Op welke besluiten is een zienswijze nodig? Sluit dat aan bij de huidige situatie?

   Antwoord:
   - Het besluit heeft een politieke impact
   - Het besluit heeft een financiële impact
   - Het besluit heeft een maatschappelijke impact

   Veelal wordt thans in de Wgr geredeneerd vanuit een financiële impact en niet zozeer vanuit een politieke en maatschappelijke impact. Zijdelings komt dit wel aan bod, echter niet in die mate zoals met de financiële impact. De vraag is: wie bepaalt de criteria m.b.t. deze impact?

2. Zou een periodieke evaluatie aan de GR toegevoegd moeten worden?

   Antwoord:
   - Evaluatie bij een bestuurlijke en/of beleidsmatige koerswijziging
   - Een periodieke normale evaluatie zou eenmaal op jaarbasis kunnen en andere evaluatiemomenten zijn afhankelijk van de bestuurlijke/beleidsmatige keuzes die gemaakt gaan worden. De raad evalueert ook al bij de beleidsstukken zoals jaarrekening en kaderbrief/ begroting. Als het gaat om de evaluatie van de Wgr en de toepasbaarheid kan dit één keer in de twee of drie jaar.

3. Zou burgerparticipatie moeten worden toegevoegd? Zo ja, op welke manier(en)?

   Antwoord:
   - In eerste instantie niet. Het is eventueel een optie voorafgaand aan bestuurlijke en/of beleidsmatige koerswijziging met politieke, maatschappelijke en financiële impact. Uitvoering kan in de vorm van een politieke markt, waarin de mogelijkheid wordt geboden voor de burgers/ instellingen en ondernemers om te participeren.

4. Wanneer is een actieve informatieplicht gewenst?

   Antwoord:
   - Het besluit heeft een politieke impact
   - Het besluit heeft een financiële impact
   - Het besluit heeft een maatschappelijke impact

   Ook hier geldt dat duidelijk moet zijn welke criteria je gaat hanteren voor deze actieve informatieplicht. Immers de afgevaardigde van een college van B&W van een gemeente heeft ook al vanuit haar of zijn functioneren een actieve informatieplicht naar haar of zijn Raad.

5. Is het wenselijk een regionale gemeenschappelijke adviescommissie in te stellen, formeel dan wel informeel en één (gezamenlijke) of meerdere commissies (per GR)?

   Antwoord:
   Nee, de Wgr is niet 'gedualiseerd': leden van het dagelijks bestuur maken tevens deel uit van het algemeen bestuur. Dit maakt het onverstandig om het adviseren van het algemeen bestuur als taak toe te wijzen aan een gemeenschappelijke adviescommissie. Als je als raad dit zou doen, geef je namelijk als gemeenschappelijke adviescommissie advies aan een algemeen bestuur waarvan ook jouw 'eigen' collegelid deel uitmaakt. Het collegelid dus, dat je als raadslid al controleert. Door tevens advies te gaan geven aan de gecontroleerde, kan de onafhankelijkheid als raadslid in het geding komen. Er wordt op die wijze een extra laag gecreëerd tussen het bestuur van een Gemeenschappelijke Regeling en de afzonderlijke Gemeenteraden. Immers een gemeenschappelijke adviescommissie kan alleen als taak hebben: het adviseren naar de afzonderlijke gemeenteraden en op basis daarvan het bestuur van een Wgr adviseren.
   Elke gemeenteraad adviseert nu ook al door het opstellen van een zienswijze. Belangrijker is dat er wordt teruggekoppeld wat er met de verschillende zienswijzen is gedaan danwel zijn toegepast.

   Wanneer er een onderzoek ingesteld moet worden naar het handelen van een GR (enquêterecht), zou dit naar de mening van de raad van Weststellingwerf kunnen plaatsvinden op basis van de nieuwe artikelen 155 G en H van de Gemeentewet. Voorafgaand dient een afweging gemaakt te worden tussen het instellen van een onderzoekscommissie, of het geven van een opdracht aan een gezamenlijke Rekenkamer(s) naar het gevoerde bestuur van de GR.